

การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาศิลปินแห่งชาติ
สาขาทัศนศิลป์และผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นสาขาศิลปกรรม

สุธีรา ฝาโกลสติดิย์
ปราจิต ทิพยโฮสถ
สาโรจน์ อนันตอวยพร

ลงทะเบียนวันที่	11.0.พ. 2552
เลขทะเบียน	099553
เลขหมู่	งพ N 7721
หนังสือ	ส 796ก
ศิลปิน - ไทย - ใจปอง. วัตติ	

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

A Study of Local Knowledge Transferring for Sustainable Development:
A Case Study of the National Artists in Visual Arts and Local People
Who are Expert in Fine Arts.

Suteera Phaopoksathit

Prajit Tiposot

Saroj Anantaouyporn

Faculty of Liberal Arts

Rajamangala University of Technology Thunyaburi

2008

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์และผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นสาขาศิลปกรรม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์จำนวน 16 คน และผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นสาขาศิลปกรรมจำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกประกอบอาชีพเพราะความรักในอาชีพและได้รับความรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมจากสถานศึกษาหรือในชุมชนของตนเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยินดีถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ส่วนวิธีที่จะทำให้เยาวชนสนใจด้านทัศนศิลป์หรือศิลปกรรมมากที่สุดคือ การจัดแสดงนิทรรศการตามสถานที่ต่าง ๆ และวิธีการสอนต้องให้หลายวิธีร่วมกันจึงจะได้ผลดีที่สุด จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการทดสอบไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$ โดยพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพการสมรสและสาขาของภูมิปัญญาระหว่างศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์และครูภูมิปัญญาไทยสาขาศิลปกรรมกับวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย

Abstract

This study aims to study local knowledge transferring for sustainable development of the national artists in visual arts and local people who are expert in fine arts. Samples size are 16 for national artists and 18 for local people who are expert in fine arts. The results are the artists love their careers and accept their knowledge's with suitable methods from schools or their community. Almost of the samples are welcome to transfer their knowledge's. The best way to encourage young people appreciated in fine arts is arts exhibitions. The samples introduce that there are several ways for efficiency instructions. Test of hypothesis by chi-Square tests, significant level $= .05$. The results find that there are no significant different between sex, age, education level, marriage status, branch of knowledge's between the national artists in visual arts and local people who are expert in fine arts and method of knowledge's transferring.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์และผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นสาขาศิลปกรรมผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้รับความกรุณาจากราชบัณฑิตยสถานศาสตราจารย์อัสนี ชูอรุณ อดีตคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ศาสตราจารย์ดร.เสรินปุ่นณะหิตานนท์ อดีตศาสตราจารย์คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภัทวดี อภินันท์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และราชบัณฑิตยสถาน บัณฑิต ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์รวมทั้งศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์และผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น (ครุภูมิปัญญาไทย)สาขาศิลปกรรมทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาให้ข้อมูลอันมีค่าอย่างยิ่ง สำหรับงานวิจัยนี้

นอกจากนี้ กลุ่มผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้ให้โอกาสคณะผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษางานอันมีค่านี้สืบต่อจากงานวิจัยเล่มแรก ที่ศึกษาในทำนองเดียวกันนี้ กับศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงและผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นสาขาศิลปะการแสดง ซึ่งทำให้เปรียบเทียบกันได้ถึงศาสตร์ทั้งสองสาขาที่มีทั้งความเหมือน และความแตกต่าง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สยาม ดำปรีดา คณบดีคณะศิลปศาสตร์ ที่ให้ความกรุณาในด้านต่าง ๆ ขอขอบคุณอาจารย์สุภาพร นนทนา คุณวรรณยา เฉลยปราชญ์ คุณสุวิจิ คันธมาศ และผู้ที่ช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

หากงานวิจัยฉบับนี้พอที่จะมีคุณค่าต่อวงการทัศนศิลป์และศิลปกรรม ผู้วิจัยขอมอบแด่ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์และผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น(ครุภูมิปัญญาไทย)สาขาศิลปกรรมทุกท่านและ ขอพระบรมราชวโรกาสทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายของค์อัครศิลปิน ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐสำหรับศิลปินและคนไทยทั้งชาติ

สุธีรา ฝาโกลสดิศย์

หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	2
ขอบเขตของงานวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
ระเบียบวิธีวิจัย.....	15
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	15
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	16
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	17
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	92
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ.....	100
ภาคผนวก ค ศิลปินแห่งชาติ	116
ภาคผนวก ง ครุภูมิปัญญาไทย.....	123
ภาคผนวก จ ศาตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	17
2. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	18
3. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	20
4. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด.....	21
5. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาย่อยของทัศนศิลป์.....	22
6. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลักหรือเดิมก่อนที่จะมาทำงานในด้านที่ได้รับ การประกาศเกียรติคุณให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์หรือผู้มีความรู้ ความสามารถ ในท้องถิ่นสาขาศิลปกรรม.....	23
7. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการตัดสินใจประกอบอาชีพสาขาทัศนศิลป์.....	24
8. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผู้ให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	25
9. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	26
10. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเหมาะสมของวิธีการถ่ายทอด ภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	27
11. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความจำเป็นที่ต้องมีการสืบทอด ภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	28
12. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการถ่ายทอด ภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์ให้กับผู้อื่น.....	29
13. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่ต้องการให้รับ ถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย สาขาทัศนศิลป์.....	30
14. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย สาขาทัศนศิลป์.....	31
15. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคยได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ.....	32
16. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความถี่ในการรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ	33
17. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคยได้รับข่าวสาร เกี่ยวกับ การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	34
18. ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของสื่อที่ได้รับข่าวสาร บ่อยที่สุด.....	35

19.	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของสื่อประเภทต่าง ๆ ในการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	36
20.	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นว่าสื่อประเภทใดมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	37
21.	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสนใจของเยาวชนไทยในด้านภูมิปัญญาไทย สาขาทัศนศิลป์.....	38
22.	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เยาวชนสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย สาขาทัศนศิลป์เพิ่มมากขึ้น.....	39
23.	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์ที่ได้ผลมากที่สุด.....	40
24.	ความแตกต่างระหว่างเพศกับวิธีการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	42
25.	ความแตกต่างระหว่างอายุกับวิธีการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	43
26.	ความแตกต่างระหว่างวุฒิการศึกษากับวิธีการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์	44
27.	ความแตกต่างระหว่างสถานภาพการสมรสกับวิธีการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	45
28.	ความแตกต่างระหว่างสาขาของกลุ่มตัวอย่างกับวิธีการถ่ายทอจดภูมิปัญญาไทยสาขาทัศนศิลป์.....	46